

ES ietekmes uz vidi novērtēšanas tiesības

levads par ES vides
tiesībām - uzsvars uz nacionālo tiesnešu un prokuroru lomu (29.
un 30. oktobrī)

Christoph Sobotta
Ģenerāladvokātes Juliane Kokott birojs, EST
Prezentācijas laikā varat pārtraukt runātāju!

Work in Progress, licence: CC-BY-SA 3.0 Vācija

Par ģenerālvokātu

- Tiesas loceklis
- Konsultē tiesu, **neatkarīgi** sagatavojot Atzinumus
- Nepiedalās apspriedēs
- Atzinums nav Spriedums
- Tiesas apstiprināts ir tikai Spriedums
- Atzinumos var atklāt fona informāciju
- Prezentācijā atspoguļoti mani personiskie uzskati!

Plāns

- Vēsturiskā attīstība un konteksts
 - IVN direktīva, SVN direktīva, Aarhus konvencija, Espoo konvencija, IV direktīva, Dzīvotņu direktīva
 - Nodalījumi, sekas
- IVN tvērums
 - Atļaujas
 - Projekti
 - Ietekme
 - Alternatīvas
- Sabiedrības līdzdalība
- Tiesas pieejamība/ pārkāpumu sekas
- SVN direktīva

Vides novērtējumi Kā mēs pie tiem nonācām?

Direktīva 85/337/EEK par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu

Grozīta ar direktīvu 97/11/EK (Espoo, Dzīvotnes un putni, IPPC)

Grozīta ar direktīvu 2003/35/EK, paredzot sabiedrības līdzdalību attiecībā uz noteiktu plānu un programmu saistībā ar vidi izstrādāšanu (Aarhus)

Konsolidēta ar direktīvu 2011/92/ES

Nesen grozīta ar direktīvu 2014/52/ES

This is a timeline of the development of the EIA Directive

Vides novērtējumi

1991. gada konvencija par ietekmes uz vidi novērtējumu pārrobežu kontekstā (Espoo konvencija)

- Attiecas uz īpašām uzskaitītām darbībām
- Ietekmes uz vidi novērtējums darbībai, kas var radīt būtisku negatīvu **pārrobežu** ietekmi
- Pārrobežu sabiedrības līdzdalība
- Procesuāla prasība un **pienākums** veikt visus piemērotos un efektīvos pasākumus, lai **novērstu, mazinātu un kontrolētu** būtisku negatīvu pārrobežu ietekmi uz vidi, ko rada ierosinātās darbības
- Tiešā ietekme? Noteikti: Interpretācija atbilstoši

The Espoo Convention is the first underpinning of the EU law obligations with regard to environm

Vides novērtējumi

Padomes Direktīvas 92/43/EEK par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību 6. panta 3. punkts

- Attiecas uz plāniem un projektiem, kam iespējama būtiska ietekme uz **aizsargātajām teritorijām** saskaņā ar Dzīvotņu vai Putnu direktīvu
- Atbilstošs tās seku attiecībā uz teritoriju novērtējums, ņemot vērā **teritorijas aizsardzības mērķus**
- Sabiedrības līdzdalība (obligāta kopsakarā ar Aarhus konvencijas 6. panta 1. punkta b) apakšpunktu - [Lesoochranárske zoskupenie VLK](#) (C-243/15, EU:C:2016:838))

The EIA directive is linked to the appropriate assessment required under the Habitats directive. In c

Vides novērtējumi

Direktīva 96/61/EK par integrēto piesārņojuma novēršanu un kontroli >> Direktīva 2010/75/ES par rūpnieciskajām emisijām

- Attiecas uz īpašām uzskaitītām iekārtām
- Informācija par iekārtas noteiktu ietekmi uz vidi
- Sabiedrības līdzdalība
- Procesuāla prasība
- IE direktīvā noteiktas arī būtiskas prasības (piem., atbilstoši preventīvie pasākumi, labākās pieejamās tehnoloģijas, būtiska piesārņojuma aizliegums)

Public participation requirements are also laid down in legislation on industrial installations.

Vides novērtējumi

Direktīva 2001/42/EK par noteiktu plānu un programmu ietekmes uz vidi novērtējumu (SVN direktīva)

- Attiecas uz **plāniem un programmām**, kuros noteikts ietvars projektiem saskaņā ar IVN direktīvu vai kurām jāveic novērtējums saskaņā ar Dzīvotņu direktīvu
- Visaptverošs vērtējums par **nozīmīgu** ietekmi uz vidi
- Sabiedrības līdzdalība
- Procesuāla prasība, bet nav ierobežojumu pēc būtības attiecībā uz plāniem un programmām

The SEA directive complements the EIA directive and requires the environmental assesement of g

Vides novērtējumi

ANO/EKE konvencijas par piekļuvi informācijai, sabiedrības līdzdalību lēmumu pieņemšanā un tiesas pieejamību vides jautājumos (Aarhus konvencija - 1998) 6. pants

- Attiecas uz īpašām uzskaitītām darbībām, bet arī uz citām darbībām, kam var būt nozīmīga ietekme uz vidi
 - Sabiedrības līdzdalība
 - Būtiskas ietekmes uz vidi apraksts
 - Procesuāla prasība, bet nav ierobežojumu pēc būtības attiecībā uz plāniem un programmām
 - Īpaša norma par tiesas pieejamību (9. panta 2. punkts)
 - Nav tiešas ietekmes kā tādas, bet kopsakarā ar ES vides tiesībām un Pamattiesību harta 47. pantu - [Protect Natur](#) (C-664/15, EU:C:2017:987)
- + Interpretācija atbilstoši

The Aarhus Convention requires informed public participation the authorisation of projects and oth

Vides novērtējumi

- Vispārīgi ir iespējams novērtējumus apvienot - nav nepieciešami lieki vērtējumi (IVN direktīvas 2. panta 2. un 3. punkts) >> nav nepieciešama pareizā etiķete
- BET: ir jābūt izpildītām katra novērtējuma prasībām
 - piem. IVN formālās prasības, piemēram, netehnisks kopsavilkums
 - piem., ģipša aizsardzības mērķu novērtējums saskaņā ar Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. punktu
- Ģipši ir jāievēro prasības pēc būtības, kas saistītas ar ģipšiem novērtējumiem, piem., IVN nav pietiekams saskaņā ar Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. punktu, ja nav izpildīti nosacījumi darbības atļaujas saņemšanai

It is important to be aware that compliance with all requirements of the applicable legislation is nec

Pārskats par ietekmes uz vidi novērtējumu

Direktīva 2011/92/ES par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu ar grozījumiem, kas izdarīti ar direktīvu 2014/52/ES

- Attiecas uz īpašiem uzskaitītiem projektiem
- Visaptverošs vērtējums par **nozīmīgu** ietekmi uz vidi
- Sabiedrības līdzdalība
- Procesuāla prasība, bet nav ierobežojumu pēc būtības attiecībā uz atļaujām
- Precīzi nosacījumi par piekļuvi tiesai

This is an overview on the essential contents of the EIA Directive

Ietekmes uz vidi novērtējums

1. panta 2. punkta a) apakšpunkts: "projekts" nozīmē:
- celtniecības darbu vai citu ierīkošanu vai programmu izpildi,
 - citu iejaukšanos dabiskajā apkārtnē un ainavā, to skaitā iejaukšanos, kas saistīta ar minerālo resursu ieguvī;

Darbības atļaujas atjaunošana

- Lidosta ([Brussels Hoofdstedelijk Gewest un citi](#) (C-275/09, EU:C:2011:154)) vai atkritumu poligons ([Pro-Braine un citi](#) (C-121/11, EU:C:2012:225)) bez būvniecības – nē
- Kodolelektrostacija kopā ar būtiskiem darbiem - jā ([Inter-Environnement Wallonie un Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen](#) (C-411/17, EU:C:2019:622)).

The first delimitation of the scope lies in the concept of project. Not all permits allow projects. In p

Ietekmes uz vidi novērtējums

2. panta 1. punkts: Dalībvalstis ... *pirms* ([Land Nordrhein-Westfalen](#) (C-535/18, EU:C:2020:391, 77. un 78. p.)) tiek dota piekrišana, uz tiem projektiem, *kuriem var būt būtiska ietekme uz vidi*, inter alia, to rakstura, apjoma vai atrašanās vietas dēļ, attiektos prasība par *attīstības piekrišanu* un *novērtējumu* attiecībā uz to ietekmi. Minētie projekti ir noteikti 4. pantā.

2. panta 4. un 5. punktā, kā arī 1. panta 3. punktā ir atļauti izņēmumi - ar stingrām robežām (cf [Inter-Environnement Wallonie un Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen](#) (C-411/17, EU:C:2019:622)).

The EIA needs to be conducted before the permit is issued unless one of the narrow exemptions apply

Ietekmes uz vidi novērtējums

4. panta 1. punkts: ... I pielikumā uzskaitītos projektus pakļauj novērtējumam ..., piem.

- Nr. 2 (b) Kodolelektrostacijas un citi kodolreaktori, tostarp to demontāža un ekspluatācijas izbeigšana ...
- Nr. 4(a): Integrēti darbi čuguna un tērauda sākotnējai kausēšanai
- Nr. 7(a): Lidostu būvniecība ... ar pamata skrejceļa garumu 2100 m un vairāk
- Nr. 7(c): Jauna ceļa ar četrām un vairāk joslām būvniecība, ... ja šāda jauna ceļa ... nepārtrauktais garums ir 10 km vai vairāk

Article 4 provides for two categories of projects that come within the scope of the EIA Directive. P

Ietekmes uz vidi novērtējums

4. panta 2. punkts: ... attiecībā uz II pielikumā uzskaitītajiem projektiem dalībvalstis nolemj, vai projekts jānovērtē ... Dalībvalstis nolemj, izmantojot:

(a) katra gadījuma pārbaudes; vai

(b) dalībvalsts noteiktos limitus vai kritērijus.

Dalībvalstis var nolemt piemērot gan a), gan b) apakšpunktā minēto kārtību.

Piem., Nr. 10(d): Lidlauku būvniecība (projekti nav iekļauti I pielikumā)

Nr. 13(a): Jebkādas I pielikumā vai šajā pielikumā uzskaitīto projektu, kas jau atļauti, izpildīti vai izīrdes procesā, izmaiņas vai paplašināšana, kam var būt būtiska negatīva ietekme uz vidi

Article 4 paragraph 2 and Annex II lists smaller projects. Member States are obliged to define the co

Ietekmes uz vidi novērtējums

4. panta 3. - 6. punkts - precīza informācija par katra gadījuma pārbaudi

-Kritēriji noteikti III pielikumā

-DV var noteikt limitus, izslēdzot vai pieprasot katra gadījuma pārbaudi

-Attīstītājs iesniedz informāciju par projektu (4. panta 4. punkts)

-Iestāde lemj un informē sabiedrību (4. panta 5. punkts), norāda iemeslus (skatoties tālāk [Mellor](#) (C-75/08, EU:C:2009:279))

-Lēmums jāpieņem 90 dienu laikā, ja sarežģītā lietā termiņu nepagarina (4. panta 6. punkts)

These paragraphs and Annex III specify the case-by-case examination.

Ietekmes uz vidi novērtējums

VIKTORĪNA: Tiek attīstīta esoša lidosta, cita starpā pagarinot skrejceļu no 1000 m līdz 1800 m. Paredzams, ka apkalpoto lidmašīnu skaits palielināsies par 9000 gadā, daudzas no tām būs lielākas nekā tagad. Saskaņā ar DV noteikumiem izmaiņām esošajā lidostā ir jāveic IVN, ja apkalpoto lidmašīnu skaits var palielināties par vismaz 10 000 gadā. Vai IVN nepieciešams? Jā vai nē?

This is a question to be posed to the audience. It shows that the interpretation of the EIA Directive c

Ietekmes uz vidi novērtējums

VIKTORĪNA: Tiek attīstīta esoša lidosta, cita starpā pagarinot skrejceļu no 1000 m līdz 1800 m. Paredzams, ka apkalpoto lidmašīnu skaits palielināsies par 9000 gadā, daudzas no tām būs lielākas nekā tagad. Saskaņā ar DV noteikumiem izmaiņām esošajā lidostā ir jāveic IVN, ja apkalpoto lidmašīnu skaits var palielināties par vismaz 10 000 gadā. Vai IVN nepieciešams? Jā vai nē?

➤4. panta 2. punkta b) apakšpunktā atļauti limiti un izvēle ir DV ziņā

➤BET: rīcības brīvību ierobežo 2. panta 1. punktā noteiktais pienākums attiecināt vides novērtējumu uz projektiem, ... kam iespējama būtiska ietekme uz vidi

➤EST uzskatīja, ka limits 20 000 nav atbilstīgs - [Salzburger Flughafen](#) (C-244/12, EU:C:2013:203)

This is a question to be posed to the audience. It shows that the interpretation of the EIA Directive

Ietekmes uz vidi novērtējums

3. pants: IVN pienācīgā veidā, ņemot vērā katru atsevišķu gadījumu, nosaka, raksturo un novērtē projekta tiešo un netiešo **būtisko ietekmi** uz šādiem faktoriem: cilvēkiem un cilvēku veselību; bioloģisko daudzveidību; zemi, augsni, ūdeni, gaisu un klimatu; materiāliem aktīviem, kultūras mantojumu un ainavu; faktoru mijiedarbību.

5. pants: Ietekmes uz vidi novērtējuma pārskata forma un saturs, tostarp apraksts par pamatotām alternatīvām, ko **izpētījis attīstītājs**: Nav pienākuma pētīt alternatīva, bet ja alternatīvas ir pētītas, ir jāsniedz konkrēta informācija (Cf [Holohan](#) (C-461/17, EU:C:2018:883)).

Precīzāka specifikācija ir sniegta IV pielikumā

This describes the content of the EIA. Significant effects on all environmental media need be described. The study of alternatives is particularly sensitive. In principle alternatives would be helpful to appraise the project.

Ietekmes uz vidi novērtējums

Aptveramā ietekme - plaša interpretācija ([Komisija pret Spāniju](#) (Alto Sil) (C-404/09, EU:C:2011:768, 79.p.)), bet tikai galvenā ietekme (=būtiska ietekme, [Holohan](#) (C-461/17, EU:C:2018:883, 58.p.):

- kumulatīva ietekme uz vidi (Alto Sil, 80. p.)

- īpašas aizsargātas sugas, par kurām zināms, ka tās atrodas teritorijas tuvumā, piem., mednis un brūnais lācis (Alto Sil, 89.p.)

- vispārīgāk: visi jautājumi, nepieciešams novērtēt atbilstību vides tiesību aktiem, piem., ūdens ietvardirektīvai 2000/60 ([Land Nordrhein-Westfalen](#) (C-535/18, EU:C:2020:391, 81.p. et seq)

The description of effects should allow the assessment whether relevant environmental law is respo

Ietekmes uz vidi novērtējums

Sabiedrības līdzdalība - 6. un 7. pants

-Precīzi nosaka DV (6. panta 5. punkts, ievērojot efektivitātes un ekvivalences principus, [Flausch](#) (C-280/18, EU:C:2019:928, 27.p.)

-Paziņojums par projektu un IVN (6. panta 2. punkts - paziņojums administratīvajā centrā, iespējams, nav pietiekams attālam projektam (Flausch, 34.p.)

-Informācija darīta pieejama (6. panta 3. punkts – paziņojums administratīvajā centrā, iespējams, nav pietiekams attālam projektam (Flausch, 38.p. et seq), ievērojot proporcionalitāti

-Agrīna un efektīva sabiedrības līdzdalība (6. panta 4. punkts)

-7. pantā ir noteikti īpaši noteikumi attiecībā uz skartās sabiedrības citā DV pārstāvju līdzdalību, skatīt arī Espoo konvenciju un [Inter-Environnement Wallonie un Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen](#) (C-411/17, EU:C:2019:622)

Public participation is the second limb of the EIA. The directive has some general requirements, but
A transboundary EIA may pose additional challenges.

Ietekmes uz vidi novērtējums

IVN sekas - 8. pants, 8. pants a) apakšpunkts un 9. pants
-pienācīgi ņemts vērā attīstības piekrišanas procedūrā (8. pants), vismaz: piemēroti jārisina konstatētās pretrunas ar vides tiesību aktu prasībām, piem., pielāgojot projektu
-lēmumā par attīstības piekrišanu iekļauj IVN iznākumus (8. panta a) apakšpunkts)
-sabiedrību efektīvi informē par lēmumu par attīstības piekrišanu, šī informācija var būt atskaites punkts tiesiskas pārsūdzības termiņam, ja informācija nav sniegta, ievērojot efektivitātes principu ([Flausch](#) (C-280/18, EU:C:2019:928, 58. un 59.p): neatbilstoša informācija par projektu (6. pants) var ietekmēt informāciju saskaņā ar 9. pantu)

The environmental study and outcomes of public participation need to be taken into account in the

Ietekmes uz vidi novērtējums

Sekas par (atbilstoša) IVN neveikšanu

- Piekrišana (un īstenošana) ir jāaptur vai jāanulē ([Inter-Environnement Wallonie un Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen](#) (C-411/17, EU:C:2019:622, 172.p.)
- Taču sūdzību var noraidīt, ja var pierādīt, ka lēmums nebūtu bijis citādāks bez šīs procesuālās nepilnības ([Gemeinde Altrip un citi](#) (C-72/12, EU:C:2013:712))
- Ja projekts ir realizēts bez atbilstoša IVN, tieši šo procesuālo nepilnību var ([Comune di Corridonia un citi](#) (C-196/16 and C-197/16, EU:C:2017:589)) vai tā pat ir ([Komisija pret Īriju \(Derrybrien Wind Farm\)](#) (C-261/18, EU:C:2019:955)) "jāizlab" vai jānovērš, veicot IVN pēc tam

The failure to do an EIA meeting the requirement of the Directive should result in the annulment or

Ietekmes uz vidi novērtējums

Tiesas pieejamība - 11. pants

- IVN direktīva ir viens no dažiem instrumentiem, kurā ir īpaši noteikumi par tiesas pieejamību >> Aarhus transponēšana
- Nodalījumsstarp atzītu eNVO un citām pusēm
 - citām pusēm var būt ierobežojumi attiecībā uz prasību par personas publisko tiesību pārkāpumiem
 - eNVO var iesniegt prasību par visu ES vides tiesību aktu pārkāpumiem ([Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland, Landesverband Nordrhein-Westfalen \(Trianel\)](#) (C-115/09, EU:C:2011:289, 45. un 46. p.)
- DV ir rīcības brīvība noteikt tiesību pārkāpumus, ko ierobežo mērķis nodrošināt plašu tiesu pieejamību attiecīgajai sabiedrības daļai ([Gruber](#) (C-570/13, EU:C:2015:231, 38. un 39. p.))
- Vai tiesības var izveidot ar ES vides tiesību aktiem? Tieši aizskartās personas var atsaukties uz tieši piemērojamu ES tiesību aktu pārkāpumu ([Wasserleitungsverband Nördliches Burgenland](#) (C-197/18, EU:C:2019:824)

As a consequence of the Aarhus convention the EIA Directive provides for access to courts. eNGOs

Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma direktīva 2001/42 (SVN direktīva)

- Mērķi
- Plāni un programmas
- Satvars turpmākai attīstībai
- Būtiskākā atšķirība no IVN

Stratēģisks vides novērtējums

Mērķis

- Augsts vides aizsardzības līmenis
- Veicina vides apsvērumu integrāciju plānu un programmu sagatavošanā un pieņemšanā ar mērķi veicināt ilgtspējīgu attīstību
- IVN bieži tiek veikts pārāk vēlu, jo ietekmi nosaka plānos un programmās
- Tāpēc būtiskā ietekme ir jānovērtē plānu un programmu līmenī

Self-explanatory

Stratēģisks vides novērtējums

Plāni un programmas

•2. panta a) apakšpunkts

- kurus sagatavo un/vai pieņem valsts, reģionālā vai vietējā līmenī, vai arī tādi, ko pieņemšanai likumdošanas kārtībā parlamentā vai valdībā sagatavo iestāde,
- tie ir prasīti saskaņā ar normatīviem vai administratīviem aktiem.

•Nodalījums starp patiesiem tiesību aktiem un plāniem vai programmām? “[A] pasākums ... [ir] "prasīts", ja pilnvaru pieņemt pasākumu tiesiskais pamats ir konkrēta tiesību norma, pat ja šī pasākuma pieņemšana nav obligāta” ([A un citi \(vēja turbīnas Aalter un Nevele\)](#) (C 24/19, EU:C:2020:503, 35. p. et seq)).

The definition of plans and programmes is very broad and includes legislation. Based on the wordi

Stratēģisks vides novērtējums

Satvars

- 3. panta 2. punkta a) apakšpunkts: vides novērtējumu veic visiem plāniem un programmām: kas sagatavoti noteiktiem sektoriem un *kuros noteikti pamatprincipi turpmākās attīstības saskaņošanai projektiem, kas uzskaitīti I un II pielikumā pie IVN Dir.*

- “būtisks kritēriju un precīzu noteikumu kopums, lai apstiprinātu un īstenotu vienu vai vairākus projektus, kam iespējama būtiska ietekme uz vidi” ([A un citi \(vēja turbīnas Aalter un Nevele\)](#) (C 24/19, EU:C:2020:503, 67. p. et seq)) >> **kvalitatīva** izpratne!

Not all P&P are subject to the SEA, only those that set the framework projects, in particular project

Stratēģisks vides novērtējums

Satvars

Vides novērtējums ir papildus jāveic visiem plāniem un programmām,

- kas, ņemot vērā iespējamo ietekmi uz teritorijām, ir noteiktas kā tādas, kam nepieciešams novērtējums saskaņā ar direktīvas 92/43 6. vai 7. pantu (3. panta 2. punkta b) apakšpunkts), un
- izņemot tās, kas minētas 2. punktā, kur noteikts satvars nākotnes attīstības piekrišanām projektiem, kam var būt būtiska ietekme uz vidi (3. panta 4. punkts).

These are the other two categories of measures that require an SEA. The first ensures coherence wi

Stratēģisks vides novērtējums

Svarīgas atšķirības no IVN

- Novērtējums ietver pamatotas alternatīvas (5. panta 1. punkts)
- Nav noteikumu par tiesas pieejamību, bet tieši skartajiem prasītājiem ir jāvar atsaukties uz normām ar tiešu ietekmi
- Bieži rodas jautājums, vai Plānu vai programmu var saglabāt spēkā, kamēr tiek izlabots iespējams SVN trūkums
 - Pasākuma anulēšana var būt kaitīga videi un radīt jaunu ES tiesību pārkāpumu
 - Tikai, cik ilgi nepieciešams, un, iespējams, prasot vēršanos EST

(A un citi (vēja turbīnas Aalter un Nevele) (C 24/19, EU:C:2020:503, 80. p. et seq))

These are the major differences to the EIA Directive.

Paldies par uzmanību!
Jautājumi?

